

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Катедра суспільних наук
Навчальний рік 2022-2023

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

«Медичне креслярство»

(назва освітнього компоненту)

Вибірковий освітній компонент

Форма здобуття освіти очна

Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»

(кодифікована галузь знань)

Спеціальність 221 «Стоматологія»

(кодифікована спеціальність)

Освітньо-професійна програма «Стоматологія» другого (магістерського) рівня вищої освіти

Курс 1

Силабус освітнього компоненту
розглянуто на засіданні кафедри
суспільних наук

Протокол від
"26" серпня 2022 року № 3

Завідувач кафедри


(підпис)

Робак І.Ю.
(підпис, прізвище)

Схвалено методичною комісією
ХНМУ з проблем загальної та
передфахової підготовки

Протокол від
"31" серпня 2022 року № 1

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Катедра суспільних наук
Навчальний рік 2022-2023

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

«Медичне краєзнавство»

(назва освітнього компоненту)

Вибірковий освітній компонент

Форма здобуття освіти очна

Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»

(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність 221 «Стоматологія»

(шифр і назва спеціальності)

Освітньо-професійна програма «Стоматологія» другого (магістерського) рівня вищої освіти

Курс 1

Силабус освітнього компоненту розглянуто на засіданні катедри суспільних наук

Протокол від
“26” серпня 2022 року № 3

Завідувач катедри

_____ Робак І.Ю.
(підпис) (ініціали, прізвище)

Схвалено методичною комісією ХНМУ з проблем загальної та передфахової підготовки

Протокол від
“31” серпня 2022 року № 1

РОЗРОБНИКИ СИЛАБУСУ:

1. Троценко Олексій Володимирович, старший викладач
(прізвище, ім'я та по-батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь)

ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

Прізвище, ім'я, по батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь

- Робак Ігор Юрійович, завідувач катедри, професор, доктор історичних наук, iy.robak@knmu.edu.ua
- Альков Володимир Андрійович, доцент, кандидат історичних наук, va.alkov@knmu.edu.ua
- Демочко Ганна Леонідівна, доцент, кандидат історичних наук, hl.demochko@knmu.edu.ua
- Чернуха Олександр Васильович, доцент, кандидат історичних наук, ov.chernukha@knmu.edu.ua
- Арзуманова Тетяна Володимирівна, доцент, кандидат історичних наук, tv.arzumanova@knmu.edu.ua
- Троценко Олексій Володимирович, старший викладач, ov.trotsenko@knmu.edu.ua

Професійні інтереси, посилання на профайл викладача (на сайті університету, катедри, в системі Moodle та інше): історія, культурологія

Контактний телефон (057)707-73-37

Консультації відповідно до графіка, розміщеного на інформаційному стенді катедри та в катедральній директорії в системі MOODLE (<http://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=107>)

Локація:

Пр. Науки, 4, м. Харків, Харківський національний медичний університет, Головний корпус, 3 поверх, катедра суспільних наук

ВСТУП

Силабус освітнього компоненту «Медичне краєзнавство» складений відповідно до освітньо-професійної програми (далі – ОПП) «Стоматологія» й Стандарту вищої освіти України (далі – Стандарт), другого (магістерського) рівня, галузі знань 22 “Охорона здоров'я”, спеціальності 221 «Стоматологія».

Опис освітнього компоненту (анотація) Обсяг освітнього компоненту складає 120 годин, 4 кредити. На лекції відведено 10 годин, на практичні заняття – 20 годин, самостійна робота здобувачів вищої освіти – 90 годин. Матеріал структурований у 5 тем.

Предметом вивчення освітнього компоненту «Медичне краєзнавство» є вивчення історії та сьогодення рідного краю, ознайомлення здобувачів вищої освіти з інших областей з історико-культурними особливостями регіону навчання, виховання любові до рідної землі.

Багатогалузевість краєзнавства визначає його тісний взаємозв'язок з різними науковими знаннями, зокрема з медициною. Зважаючи на професійну орієнтацію здобувачів вищої освіти, у програмі курсу враховано вивчення його органічної складової – медичного краєзнавства, яке розглядається як галузь краєзнавчої науки, що вивчає історію й сучасний рівень розвитку медицини, охорони здоров'я та фармації краю в усіх його проявах.

Ознайомлення з медичним краєзнавством проводиться з дотриманням загальнонаукових та конкретно-історичних методів, формуючи цілісне уявлення про процес розвитку всіх складових охорони здоров'я даної місцевості.

Міждисциплінарні зв'язки: освітній компонент «Медичне краєзнавство» належить до предметів, що мають дуже широкий спектр міжпредметних зв'язків, оскільки знаходиться на перетині таких сфер діяльності, як медицина, суспільствознавство, педагогіка, психологія, історія, мистецтво та ін.

Преквізити Вивчення освітнього компоненту передбачає попереднє засвоєння предметів, які дають базові уявлення про освіту: «Історія і культура України», «Філософія».

Постреквізити «Медичне краєзнавство» предметно інтегрується з ОК, які забезпечують подальшу гуманітарну підготовку здобувачів вищої освіти: «Історія медицини», «Соціальна медицина, громадське здоров'я» та ін.

1. МЕТА І ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

1.1. Метою вивчення освітнього компоненту є виховання національної гідності, формування у майбутніх громадян національної самосвідомості через любов до рідного краю, відродження історичної пам'яті – чинників, без яких неможливий духовний розвиток нації.

1.2. Основними завданнями вивчення освітнього компоненту є забезпечити набуття здобувачами вищої освіти компетентностей, визначених згідно з вимогами стандарту.

1.3. Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє освітній компонент (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у ОПП та Стандарті).

1.3.1. Вивчення освітнього компоненту забезпечує опанування здобувачами вищої освіти компетентностей:

інтегральні:

здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності у галузі охорони здоров'я, або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується комплексністю та невизначеністю умов та вимог.

загальні:

ЗК1 – Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу

ЗК3 – Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях

ЗК4 – Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК7 – Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел

ЗК8 – Здатність до адаптації та дії в новій ситуації

ЗК9 – Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК11 – Здатність працювати в команді.

ЗК12 – Прагнення до збереження навколишнього середовища

ЗК13 – Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК14 – Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК15 – Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя

спеціальні (фахові, предметні):

ФК13 – Спроможність оцінювати вплив навколишнього середовища на стан здоров'я населення (індивідуальне, сімейне, популяційне).

ФК15 – Опрацювання державної, соціальної та медичної інформації.

1.3.2. Вивчення освітнього компоненту забезпечує набуття здобувачами вищої освіти наступних програмних результатів навчання:

ПРН 14 - Аналізувати та оцінювати державну, соціальну та медичну

інформацію з використанням стандартних підходів та комп'ютерних інформаційних технологій

ПРН 16 - Формувати цілі та визначати структуру особистої діяльності на підставі результату аналізу певних суспільних та особистих потреб.

ПРН 17 - Дотримуватися здорового способу життя, користуватися прийомами саморегуляції та самоконтролю

ПРН 18 - Усвідомлювати та керуватися у своїй діяльності громадянськими правами, свободами та обов'язками, підвищувати загальноосвітній культурний рівень

ПРН 19 - Дотримуватися вимог етики, біоетики та деонтології у своїй фаховій діяльності.

Відповідно до рішення НАЗЯВО від 21 червня 2022 р. про історико-культурну складову освітнього процесу, вивчення історико-культурних процесів має забезпечує такі програмні результати навчання, щоб здобувач вищої освіти був готовий самостійно визначати закономірності і аналізувати суспільні процеси, що відбувалися у минулому та відбуваються нині, розуміти їх зв'язки та проводити історичні паралелі.

1.3.3. Вивчення освітнього компоненту забезпечує набуття здобувачами вищої освіти наступних **соціальний навичок (Soft skills)**: навички комунікації, лідерство, відповідальність, вміння працювати в критичних умовах, залагоджувати конфлікти, працювати в команді, управляти своїм часом, самостійно приймати рішення, критично мислити.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ОКР, ОПП	Характеристика освітнього компоненту	
		денна форма навчання	-
Кількість кредитів – 4	Напрямок підготовки 22 «Охорона здоров'я»	Вибіркова	
Загальна кількість годин – 120	Спеціальність: 221 «Стоматологія»	Рік підготовки (курс):	
		1-й	-й
		Семестр	
		2-й	-й
Годин для денної форми навчання:	Освітньо-кваліфікаційний	Лекції	
		10 - год.	год.
		Практичні, семінарські	
		20 год.	- год.

аудиторних – 30 самостійної роботи здобувачів вищої освіти – 90	рівень: II (магістерський) ОПП «Стоматологія»	Лабораторні	
		- год.	- год.
		Самостійна робота	
		90 год.	- год.
		Індивідуальні завдання: - год.	
Вид підсумковою контролю: залік			

2.1 Опис освітнього компоненту

2.2.1 Лекції

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Види лекцій
1	Вступ до краєзнавства. Історія краєзнавчого руху.	2	Вступна, оглядова, проблемна, бінарна
2	Харків від заснування до початку ХХ ст.	2	Оглядова, проблемна, бінарна
3	Харків у 1917-1945 рр.	2	Оглядова, проблемна, бінарна
4	Харків за післявоєнної доби (1945–1991).	2	Оглядова, проблемна, бінарна
5	Харків у роки незалежності.	2	Оглядова, проблемна, бінарна, завершальна
Всього лекційних годин		10	

2.2.2 Практичні заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1	Вступ до краєзнавства. Історія краєзнавчого руху.	4	проблемне навчання, ділові ігри, «мозковий	Усне опитування,

			штурм», робота в групах,	тестове опитування в системі MOODLE
2	Харків від заснування до початку ХХ ст.	4	розвивальне навчання,	
3	Харків у 1917-1945 рр.	4	різнорівневе навчання,	
4	Харків за повоєнної радянської доби (1945–1991).	4	евристичні бесіди, дискусії та дебати, презентаційний метод, метод	
5	Харків у роки незалежності.	4	проектного навчання, організація екскурсій до музеїв та на виставки	
Всього годин		20		

2.2.3 Семінарські заняття

Не передбачено

2.2.4. Лабораторні заняття

Не передбачено

2.2.5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1	Вступ до краєзнавства. Історія краєзнавчого руху.	18	проблемне навчання, робота в групах,	Усне опитування, тестове опитування в системі MOODLE, участь у наукових конференціях
2	Харків від заснування до початку ХХ ст.	18	розвивальне навчання,	
3	Харків у 1917-1945 рр.	18	різнорівневе навчання,	
4	Харків за післявоєнної доби (1945–1991).	18	презентаційний метод, метод	
5	Харків у роки незалежності.	18	проектного навчання	

Всього годин	90		
--------------	----	--	--

Методи навчання: розповідь-пояснення, бесіда, лекція, ілюстрація, демонстрація, презентація, відеоролики, відеофільми, дискусія, круглий стіл, ділова, рольова, імітаційна гра, моделювання процесів і ситуацій, делегування повноважень, кейс-метод, метод проєктів, дебати, метод «Мозковий штурм», вебінар, спаринг-партнерство (навчання в парах), коучінг (тренінг), віртуальна консультація, віртуальний тьюторіал, брифінг, інтерв'ю.

Методи контролю:

Поточний контроль: усне опитування (індивідуальне і фронтальне); письмове опитування; тестовий контроль; творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати; анотації; взаємоконтроль; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему.

Підсумковий контроль: залік.

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

3.1. Оцінювання успішності навчання здобувачів освіти здійснюється на підставі чинної «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти ХНМУ» (таблиця 2).

Таблиця 2

Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу (для ОК, що завершуються заліком)

4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала
5	200	4.22-4,23	169	3.45-3,46	138
4.97-4,99	199	4.19-4,21	168	3.42-3,44	137
4.95-4,96	198	4.17-4,18	167	3.4-3,41	136
4.92-4,94	197	4.14-4,16	166	3.37-3,39	135
4.9-4,91	196	4.12-4,13	165	3.35-3,36	134
4.87-4,89	195	4.09-4,11	164	3.32-3,34	133
4.85-4,86	194	4.07-4,08	163	3.3-3,31	132
4.82-4,84	193	4.04-4,06	162	3.27-3,29	131
4.8-4,81	192	4.02-4,03	161	3.25-3,26	130
4.77-4,79	191	3.99-4,01	160	3.22-3,24	129
4.75-4,76	190	3.97-3,98	159	3.2-3,21	128
4.72-4,74	189	3.94-3,96	158	3.17-3,19	127
4.7-4,71	188	3.92-3,93	157	3.15-3,16	126
4.67-4,69	187	3.89-3,91	156	3.12-3,14	125
4.65-4,66	186	3.87-3,88	155	3.1-3,11	124
4.62-4,64	185	3.84-3,86	154	3.07-3,09	123
4.6-4,61	184	3.82-3,83	153	3.05-3,06	122
4.57-4,59	183	3.79-3,81	152	3.02-3,04	121
4.54-4,56	182	3.77-3,78	151	3-3,01	120
4.52-4,53	181	3.74-3,76	150	Менше 3	Недостатньо
4.5-4,51	180	3.72-3,73	149		
4.47-4,49	179	3.7-3,71	148		
4.45-4,46	178	3.67-3,69	147		
4.42-4,44	177	3.65-3,66	146		
4.4-4,41	176	3.62-3,64	145		

4.37-4,39	175	3.6-3,61	144
4.35-4,36	174	3.57-3,59	143
4.32-4,34	173	3.55-3,56	142
4.3-4,31	172	3.52-3,54	141
4,27-4,29	171	3.5-3,51	140
4.24-4,26	170	3.47-3,49	139

Технологія оцінювання освітнього компоненту (табл. 3 з «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності...»).

Таблиця 3

Відповідність оцінок за 200 бальною шкалою та чотирибальною (національною) шкалою

Оцінка за 200 бальною шкалою	Оцінка за чотирибальною (національною) шкалою	Оцінка за двобальною шкалою
180–200	Відмінно	Зараховано
160–179	Добре	
150–159	Добре	
130–149	Задовільно	
120–129	Задовільно	
Менше 120	Незадовільно	Не зараховано

3.2. Питання до заліку:

1. Створення бібліографічного опису краєзнавчої літератури.
2. Вивчення експозиції музею, створення презентації.
3. Фото та відео зйомка медико-краєзнавчих матеріалів.
4. Створення тематичних екскурсійних маршрутів Харковом.
5. Проведення імпровізованих екскурсій, створення презентації.
6. Створення медико-краєзнавчого опису району міста.
7. Некрополістична мапа, догляд за похованнями видатних медиків.

3.3. Контрольні питання

Тема 1.

1. Поняття «краєзнавство». Галузі краєзнавства та роль медичного краєзнавства у вихованні здобувачів вищої освіти.
2. Функції та завдання краєзнавства. Методика краєзнавчих досліджень.
3. Історія краєзнавчого руху.
4. Краєзнавство сьогодні. Діяльність Національної спілки краєзнавців України.

Тема 2.

1. Заснування м. Харкова. Основні етапи розвитку регіону в XVII-XIX ст.
2. Організація охорони здоров'я у місті на початку XVIII ст.
3. Розвиток охорони здоров'я у пореформені часи (60-ті роки XIX ст. – 1917 р.)

Тема 3.

1. Революційні події 1917-1921 рр. у Харкові.
2. Харків – столиця радянської України.
3. Розвиток охорони здоров'я в Харкові у міжвоєнний період (1919-1941 рр.)
4. Харківські медики під час Другої світової війни.

Тема 4.

1. Післявоєнне відновлення і розвиток народного господарства.
2. Суспільно-політичне життя у 50-80-ті рр. XX ст.
3. Відбудова лікувально-профілактичної мережі.
4. Медична допомога населенню міста у 1950-ті-1980-ті рр.

Тема 5.

1. Соціально-економічний розвиток міста у добу незалежності.
2. Культура, освіта і наука.
3. Харків як SMART-CITY.
4. Медична допомога у Харкові на сучасному етапі.

3.4. Індивідуальні завдання формуються відповідно до контенту наукових конференцій, який щорічно затверджується планом роботи кафедри суспільних наук. Специфіка індивідуальних завдань для здобувачів вищої освіти погоджується з викладачем.

3.5. Правила оскарження оцінки

Якщо здобувач вищої освіти не задоволений результатами оцінювання його навчальної діяльності і виявив бажання оскаржити оцінку з предмета, він має право звернутися до керівництва кафедри та/або декана відповідного факультету з проханням провести повторне оцінювання його знань. Якщо вимоги мають під собою підстави, кафедрою/деканатом створюється спеціальна комісія для проведення повторного оцінювання.

4. ПОЛІТИКА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Вимоги освітнього компоненту

Письмові та домашні завдання треба виконувати повністю та вчасно, якщо у здобувачів вищої освіти виникають запитання, можна звернутися до викладача особисто або за електронною поштою, яку викладач надасть на першому практичному занятті.

Під час навчального процесу важливо дотримуватися таких правил:

- повага до колег;
- толерантність до інших та їхнього досвіду;
- сприйнятливість та неупередженість;
- здатність не погоджуватися з думкою, але шанувати особистість опонента;
- ретельна аргументація своєї думки та сміливість змінювати свою позицію під впливом доказів;
- обов'язкове знайомство з першоджерелами.

Вітається творчий підхід у різних його проявах. Від здобувачів вищої освіти очікується зацікавленість участю у міських, всеукраїнських та міжнародних конференціях, конкурсах та інших заходах з предметного профілю.

Відвідування занять та поведінка

Очікується, що здобувачів вищої освіти відвідуватимуть всі лекційні та семінарські заняття. Якщо вони пропустили заняття, необхідно відпрацювати його (згідно графіку на інформаційному стенді кафедри).

Під час занять дозволяється:

- залишати аудиторію на короткий час за потреби та за дозволом викладача;
- фотографувати слайди презентацій;
- брати активну участь у ході заняття.

заборонено:

- їсти (за винятком осіб, особливий медичний стан яких потребує іншого – в цьому випадку необхідне медичне підтвердження);
- палити, вживати алкогольні напої або наркотичні засоби;
- нецензурно висловлюватися або вживати слова, які ображають честь і гідність інших людей;
- грати в азартні ігри;
- наносити шкоду матеріально-технічній базі університету (псувати інвентар, обладнання; меблі, стіни, підлоги, засмічувати приміщення і територію);
- галасувати або прослуховувати гучну музику в аудиторіях і коридорах під час занять.

Використання електронних пристроїв

Використання електронних пристроїв у навчальному процесі допускається без обмежень за винятком тих випадків, які можуть перешкодити

процедурі об'єктивного оцінювання знань.

Політика щодо осіб з особливими освітніми потребами

Проведення навчального процесу здійснюється з урахуванням вимог сучасного українського законодавства відносно осіб з особливими освітніми потребами та регулюється нормативними документами університету.

Рекомендації щодо успішного складання

У процесі підготовки до практичних занять здобувачам вищої освіти необхідно опрацювати матеріали допоміжної літератури. Вітається активна участь під час обговорення в аудиторії, здобувачі вищої освіти мають бути готовими детально розбиратися в матеріалі, ставити запитання, висловлювати свою точку зору, дискутувати.

Заохочення та стягнення

Відповідно до «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності при Європейській кредитно-трансферній системі організації навчального процесу у ХНМУ» здобувач вищої освіти може підвищити оцінку за модуль шляхом виконання індивідуальних завдань (участь з доповідями в студентських конференціях, профільних олімпіадах, підготовка аналітичних оглядів з презентаціями тощо), що в разі успіху додає до 10 балів як заохочення.

Техніка безпеки

На першому занятті з курсу буде роз'яснено основні принципи охорони праці шляхом проведення відповідного інструктажу. Кожен здобувач вищої освіти повинен знати, де найближчий до аудиторії евакуаційний вихід, де знаходиться вогнегасник, як їм користуватися тощо.

Порядок інформування про зміни у силабусі

Про можливі зміни в силабусі буде повідомлено на сторінці катедри офіційного сайту ХНМУ і в катедральній директорії системи MOODLE, а також через відповідний деканат.

5. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Одним з елементів академічної культури, які прищеплює університет, є розуміння здобувачем вищої освіти недопустимості будь-яких запозичень без належних посилань. Враховуючи це, головним завданням викладачів є формування навичок самостійної роботи, інтересу до навчання та суспільних цінностей. На перших заняттях проводитимуться інформаційні заходи щодо того, що саме вважати плагіатом та як коректно здійснювати дослідницько-науковий пошук.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Основи краєзнавства: підручник для студ. вищ. навч. закл. / М-во освіти і науки України, Харк. нац. ун-т ім. В.Н. Каразіна, Нац. спілка краєзнавців; за ред. О.П. Реєнта. – Х., 2015. – 328 с.
2. Лісовий В. Історія охорони здоров'я в Харкові / В. Лісовий, І. Робак. – Харків : ХНМУ, 2008. – 178 с.
3. Жванко Л. Краєзнавство: Конспект лекцій (для студентів усіх курсів денної і заочної форм навчання напрямів підготовки: 6.030504 «Економіка підприємства», 6.030509 «Облік і аудит», 6.030601 «Менеджмент») / Авт.: Жванко Л. М.; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х.: ХНАМГ, 2010. – 163 с.
4. Серкіз Я. Історичне краєзнавство. – Л.: ЛОНМІО, 1995.
5. Уривалкін О. Історичне краєзнавство / О. Уривалкін. – Київ: КНТ, 2006. — 296 с.
6. Строев К.Ф. Краеведение. – М., 1974.

Допоміжна

1. Вчені Харківського державного медичного університету 1805-2005 / За ред. акад. А.Я. Циганенко, проф. М.В. Кривоносов, проф. П.Г. Кравчун та ін. – Х.: ВАТ “Вид-во “Харків”, 2002. – 470 с.
2. Історія Харківського державного медичного університету. 200 років / За ред. ректора ХДМУ акад. А.Я. Циганенка. – Х.: ВПЦ “Контракт”, 2005. – 752 с.
3. Робак І.Ю. Організація охорони здоров'я в Харкові за імперської доби (початок XVIII ст. – 1916 р.). – Х.:ХДМУ, 2007. – 346 с. (іл. 24 с.).
4. Робак І.Ю., Демочко Г.Л. Охорона здоров'я першій столиці радянської України (1919-1934 рр.). – Х. : Колегіум, 2012. – 260 с.
5. Робак І. Ю. Харківська охорона здоров'я в післявоєнний період (1945–1991 рр.) / І. Ю. Робак, В. Г. Ільїн. – Харків : Колегіум, 2018. – 344 с.
6. 100-летие Харьковского научного медицинского общества. 1861-1961. Сборник очерков и статей по истории деятельности. [Ред. коллегия: чл.-кор. АМН СССР заслуж. деятель науки проф. Н.П. Новаченко (отв. ред.) и др.]. – Киев: Здоров'я, 1965. – 259 с.

1. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Сторінка катедри суспільних наук ХНМУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://knmu.edu.ua/departments/kafedra-suspilnyh-nauk/>
2. <http://ukrmandry.com.ua/index.php?id=569>
3. <http://www.city.kharkov.ua/uk/o-xarkove/istoriya/istoricheskij-ocherk.html>

4. <http://tvoj.kharkov.ua/history/hst.php?r=8>
5. http://region.library.kharkov.ua/region_narys.php
6. <http://ukraine.ui.ua/ua/istoriya-gorodov-ukrainy/istoriya-kharkova>
7. <http://korolenko.kharkov.com>
8. <http://medlibrary.kharkov.ua/index.php/ct-menu-item-2/ct-menu-item-3>
9. <http://kharkov.vbelous.net/ukrain/history.htm>
10. <http://streets-kharkiv.info/deyaki-fakti-z-istorii-kharkivskikh-vulits>
11. <http://museum.kh.ua>
12. https://www.moz.gov.ua/ua/portal/mtbr_healthserviceshistory/
13. <http://www.reabit.org.ua/books/kh/>
14. <http://www.litopys.com.ua/places/istoriya-kharkova-khronologiya-rozvytku/istoriya-kharkova-1930-1931-rr/>

7. КОРИСНІ ПОСИЛАННЯ:

Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин в Харківському національному медичному університеті
https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/01/polog_ad.pdf

Положення про Комісію з академічної доброчесності, етики та управління конфліктами ХНМУ
https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/11/pol_komis_ad.pdf

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА:

https://knmu.edu.ua/doc_block_type/proyekt-polozhennya-pro-organizacziyu-inklyuzyvno-go-navchannya-u-hnmu/

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ:

https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/11/pol_komis_ad.pdf
https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/01/polog_ad.pdf